

IZVJEŠTAJ O RADU ZAKLADE „SUNČICA“

Za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinac 2017. godine

UVOD

Temeljem Zaključka Gradske skupštine Grada Zagreba, KLASA: 021-05/14-01/117, URBROJ: 251-01-06-14-6 od 15. travnja 2014. i Odluke Skupštine Udruge Žene u Domovinskom ratu od 25. veljače 2014. godine Grad Zagreb i Udruga Žene u Domovinskom ratu (u daljnjem tekstu: osnivači), potpisivanjem Ugovora osnovali su Zakladu za žrtve ratnog zločina silovanja u Domovinskom ratu „Sunčica“ (u daljnjem tekstu: Zaklada)

Osnivanjem Zaklade omogućena je kvalitetnija briga za žrtve ratnog zločina silovanja.

Ispravljen je izostanak brige i potpore žrtvama od vremena počinjenja zločina 1991. godine do 2015. godine. Više od dva desetljeća žrtve seksualnog zlostavljanja u ratu same su se nosile s posljedicama i nagomilanom traumom. Zaklada prihvaća i daje potporu svim žrtvama kojima se zločin dogodio na prostoru Republike Hrvatske ili su s tog teritorija odvedene na druga područja u logore.

Programi i djelatnosti Zaklade obuhvaćaju žrtve ratnog zločina silovanja i zlostavljanja u Domovinskom ratu, žrtve torture i mučenja u logorima tijekom Domovinskog rata, te žrtve silovanja i zlostavljanja u Domovinskom ratu koje ne ostvaruju status po Zakonu za žrtve seksualnog nasilja.

Zaklada je započela je s radom početkom listopada 2015. godine nakon dobivenog konačnog rješenja od strane Ministarstva uprave.

Zaklada Sunčica nastavila je provoditi aktivnosti potpore žrtvama koje je 2011. godine započela udruga Žene u Domovinskom ratu.

Svrha Zaklade navedena u osnivačkom aktu i Statutu Zaklade:

- a) promicanje interesa i pružanje materijalne i nematerijalne pomoći žrtvama ratnog zločina silovanja i zlostavljanja u Domovinskom ratu;
- b) provedba programa i terapija usmjerenih na podizanje razine kvalitete života i resocijalizacije žrtava ratnog zločina silovanja i zlostavljanja;
- c) kontinuirano prikupljanje svjedočanstava o proživljenim iskustvima vezanim uz ratne zločine silovanja i zlostavljanja u Domovinskom ratu te upoznavanjem domaće i međunarodne javnosti s prikupljenim svjedočanstvima;
- d) poticanje i potpora filmske i književne produkcije te ostalih umjetničkih djelatnosti koje se bave problematikom žrtava Domovinskog rata i usmjerene na podizanje razine kvalitete života žrtava zločina silovanja i zlostavljanja tijekom Domovinskog rata;
- e) poticanje i potpora znanstvenih i stručnih istraživanja koja se bave problematikom dijagnoze, liječenja i ostalih društveno-socijalnih potreba žrtava traumatskog doživljaja;
- f) poticanje i potpora osnivanja centara i instituta u kojima bi se sustavno provodila znanstveno temeljena istraživanja i obrada prikupljene dokumentacije vezane uz civilne žrtve i njihova stradanja tijekom Domovinskog rata i/ili znanstveno-istraživačka

djelatnost usmjerena na proučavanja neurofiziologije i neuropsihologije žrtava posttraumatskog stresnog poremećaja, pouzdane dijagnoze poremećaja i djelotvornih terapija i tretmana i/ili programi podizanja kvalitete života žrtava Domovinskog rata i terapije posttraumatskog stresnog poremećaja;

- g) organiziranje konferencija, tribina, okruglih stolova, dobrotvornih priredbi, festivala i izložbi u svrhu prikupljanja financijskih potpora i/ili prezentacije rezultata aktivnosti Zaklade i prikupljenog dokumentacijskog materijala te prezentacije metodologije i rezultata nastalih u okviru programa i terapija koje će Zaklada provoditi;
- h) prikupljanje sredstava za potporu i pružanje humanitarne pomoći radi ostvarenja svrhe Zaklade.

Osnovnu imovinu Zaklade uplatili su njeni osnivači: Grad Zagreb 400.000,00 kuna, te Udruga žene u Domovinskom ratu 20.000,00 kuna.

Postupak registracije Zaklade dovršen je 22. rujna 2015. godine, pravomoćnošću Rješenja Ministarstva uprave Republike Hrvatske o postavljanju Zakladnih tijela: Upravnog odbora Zaklade i Upravitelja Zaklade, KLASA: UP/I-230-01/15-01/13, URBROJ: 515-03-0-01/1-15-2 od ".

Za upraviteljicu Zaklade postavljena je gospođa Marija Slišković.

OSNOVNI PODATCI O ZAKLADI

NAZIV:

Sunčica – Zaklada za žrtve ratnog zločina silovanja u Domovinskom ratu

SJEDIŠTE:

Zagreb, Ilica 28

UPRAVNI ODBOR:

Upravni odbor Zaklade imenovan je Zaključkom Gradonačelnika Grada Zagreba, kako slijedi:

Zoran Komar – predsjednik

Milena Suknaić – zamjenica predsjednika

Vlado Marić

Stipo Karajica

Jadranka Baučić

Želimir Šurjak

Ljiljana Ivković

IZVRŠNI TIM:

Marija Slišković – upraviteljica

Marko Pašalić – voditelj ureda Zaklade

ZAKLADNICI/OSNIVAČI:

Grad Zagreb

Udruga Žene u Domovinskom ratu

WEB STRANICA ZAKLADE

Na www.zakladasuncica.hr dostupne su informacije o Zakladi, kontakti i aktivnosti Zaklade Sunčica.

RAD ZAKLADNIH TIJELA :

Članovi Upravnog odbora Zaklade i Upraviteljica Zaklade održavaju redovite sastanke i sjednice.

Prva sjednica Upravnog odbora Zaklade Sunčica održana je 15. listopada 2015.

U izvještajnom razdoblju koji se odnosi na 2017.godinu Upravni odbor održao je četiri sjednice na kojima je donesen Program rada Zaklade za 2017. godinu te Odluke potrebne za funkcioniranje Zaklade i provođenje programskih aktivnosti. Održana je i jedna konzultacija članova Upravnog odbora putem mail pošte oko potpore žrtvi u smrtnom slučaju i bolesti djeteta. Sve aktivnosti Zaklade, prethodno su razmatrane na sjednicama Upravnog odbora, a Odluke o njihovom provođenju donesene su u suglasnosti s Upraviteljicom Zaklade.

IZVJEŠĆE O AKTIVNOSTIMA KROZ 2017. GODINU

Program psihološkog osnaživanja

„JA SAM MNOGO VIŠE OD MOJE TRAUME“

Završni izvještaj za 2017 godinu

Pripremila dr.sc. Branka Devčić, vođa tima

“*Ja sam mnogo više od moje traume*” je program osnaživanja, inicijalno oblikovan prema potrebama grupe od osam žena, žrtvi ratnog silovanja za vrijeme Domovinskog rata (1991 – 1995), a zatim je prilagođen za potrebe drugih grupa žrtava koje se uključuju, a ovisno o posebnostima svake grupe. Ovaj projekt nije konvencionalni program terapije traume, već **Sistemsko-Integrativni program (SIP) osnaživanja** koji pruža podršku i pomoć u unaprjeđenju kvalitete svakodnevnog života.

Ovaj izvještaj odnosi se na nastavak rada s trećom grupom žena, koji je započeo u rujnu 2016., a završava u siječnju 2018.

Program se održava u Zagrebu, u prostorijama Zaklade Sunčica, Ilica 28/2.

Program se odvija u okviru 15 modula.

Od 1.-10. modula grupa je brojala šest sudionica. U 11. modulu iz grupe je izašla jedna sudionica, a ušle su dvije sudionice prve grupe, koje su apsolvirale Program u 2013. godini i nastavno sudjelovale u 4 follow-upa, ali su imale potrebu za daljnjom podrškom i učenjem.

Moduli su održani u razmaku od 3 - 4 tjedna:

Modul 6: 30.01.-01.02.2017

Modul 7: 20.-22.02.2017.

Modul 8: 13.-15.03.2017.

Modul 9: 10.-12.04.2017.

Modul 10: 29.-31.05.2017.

Modul 11: 25.-27.09.2017.

Modul 12: 23.-25.10.2017.

Modul 13: 13.-15.11.2017.

Modul 14: 04.-06.12.2017.

Svaki modul i nadalje uključuje rad s četiri sistemski-integrativne suportivne metode: Feldenkrais pedagogiju, osteopatiju, individualne strukturne konstelacije i psihološku podršku.

- **Feldenkrais metoda:** somatsko učenje kroz individualni rad s tijelom (*Functional Integration* ®) u izmjeni s radom u grupi (*Awareness Through Movement*®).

Izvođač: Hrvoje Marko Vitturi

Usmjeravanjem pažnje na načine držanja tijela ili izvođenja pokreta te iskušavanja novih alternativa, nervni sustav dobiva priliku stvarati kvalitetne neuronske veze te razvijati mogućnosti za prirodan pokret. Smisao toga je bolje upoznavanje sebe kroz somatsko samoosvjestavanje kao i integracija nove percepcije, posture i pokreta u svakodnevnom životu.

- **Osteopatski tretman** - individualni rad s tijelom

Izvođač: Zvonka Tomasović Hrkovac

Osteopatski tretman prilagođen je radu s osobama koje su preživjele ratne traume, a koje povezuje trauma silovanja u ratu. Tretman je kombinacija kranijalne osteopatije, muskuloskeletne osteopatije, viscerane osteopatije, fascijalnih tehnika i neuromanipulacije. Tretman uključuje i uvodne razgovore, edukaciju i prema potrebi procesni rad. Ima za cilj jačanje kapaciteta tijela za samoozdravljenjem i smanjenje cijelog niza tjelesnih simptoma.

- **Individualna psihološka podrška**

Izvođač: Emina Simunić

- **Grupne sesije s dvije trenerice**

Izvođači: Emina Simunić i Branka Devčić

Uz obaveznu psihoedukaciju, korištena je metoda reprezentirajućeg doživljaja za vježbanje ulaženja u različite uloge u svrhu razvijanja osjeta i doživljaja u tijelu. Takve vježbe podržavaju pozitivan odnos prema raznim emocionalnim izazovima, te nude strukturne promijene u pogledu ometajućih ili ograničavajućih obrazaca ponašanja i komunikacije. Tijekom susreta obrađene su različite teme, a ritam rada u potpunosti se prilagođava mogućnostima grupe da sudjeluje i prati. Teme su orijentirane na osjećaj sebe i svog tijela, položaja u odnosu na druge, osvješćavanje vlastite uloge u različitim procesima, i sl. U radu je ostavljeno dovoljno vremena za diskusiju, razmjenu i uzajamnu podršku.

Raspored i način rada:

Modul 1:

Ponedjeljak-Srijeda: Provođenje psiholoških testova i WHOQOL Bref upitnika o kvaliteti života.

Individualni razgovor svakog od terapeuta sa svakom sudionicom programa i inicijalna procjena stanja.

Moduli 2 i 4 (i svi ostali parni moduli):

Ponedjeljak:	Feldenkrais u grupi, nastavno Grupna sesija s dva trenera
Utorak:	Grupna sesija s dva trenera, nastavno Individualna psihološka podrška u alternaciji s osteopatijom.
Srijeda:	Osteopatija

Moduli 3 i 5 (i svi ostali neparni moduli):

Ponedjeljak:	Feldenkrais individualno u alteraciji s Osteopatijom, nastavno Grupna sesija s dva trenera.
Utorak:	Grupna sesija s dva trenera, nastavno Individualna psihološka podrška
Srijeda:	Feldenkrais individualno u alternaciji s Osteopatijom.

Individualne sesije su u pravilu trajale 50-60 minuta. Grupna sesija s dva trenera trajala je 8 školskih sati, dok su grupne Feldenkrais sesije trajale 4 sata.
Svaka sudionica programa pohađa identičan program kroz tri radna dana

Zapažanja članova tima vezana uz promjene kod žena

Pozitivne promjene dogodile su se na svim razinama osobe (psihičkoj, emocionalnoj, fizičkoj), i mogu se promatrati sa aspekta pojedinog terapeuta, sa aspekta primatelja pomoći i sa aspekta usklađenog i komplementarnog timskog pristupa. Tome bi se trebao dodati i aspekt okoline i kako ona zapaža promjenu kod žena koje su bile ili jesu dio ovog sistemsko-integrativnog programa.

H. M. Vitturi: Poboljšanja s aspekta Feldenkrais pedagogije

Kako je trauma izravno povrijedila i tijelo, posebna pažnja posvećena je doživljavanju djelovanja dodira i pokreta. Pri tome je bitno naglasiti da je za neke žene posebno važan razvojni korak bio izazov uspostavljanja povjerenja prema meni kao pružatelju podrške kroz činjenicu.

Žene su razvile bolju osviještenost o svom tijelu i doživljaj sebe samih, znatno povećale fizičke sposobnosti, pokretljivost i fleksibilnost tijela. Sve više pozornosti pridaju svom tijelu tako da su razvile pozitivniji pristup prema primjeni somatskog učenja kao važnom segmentu ulaganja u zdravlje, poklanjanju pažnje njezi i izgledu, te zainteresiranosti za to kako se osjećaju.

Tijekom tretmana ili lekcija u grupi žene su dobivale, individualnim potrebama prilagođene, upute za rad kod kuće uz kreiranje pauzi u radnom ritmu dana, kao i poticaj na redovito bavljenje tijelom uz osvještavanje disanje (dublje i bez zadržke)... Mogu primijetiti sa zahvalnošću da su se žene vrlo motivirano odazvale ponuđenim preporukama i sugestijama za unapređenje kvalitete u radu i odgovorno pristupile primjeni u svom svakodnevnom životu što im je pomoglo da se osjećaju aktivnim sudionicama procesa.

To je rezultiralo sposobnošću da su sve bolje u prepoznavanju svojih osobnih potreba i granica. Tako imaju bolju stabilnost i unutarnju ravnotežu, kao i povećani osjećaj samopoštovanja, što im ujedno pomaže da uspostavljaju kvalitetnije odnose s drugim ljudima.

Z. Tomasović Hrkovac: Poboljšanja s aspekta osteopatskog pristupa:

Poboljšanja na fizičkoj razini.

Poboljšanja na razini fizičkih simptoma:

- izrazito smanjenje ili prestanak glavobolja i migrena
- izrazito smanjenje ili prestanak vrtoglavica
- izrazito smanjenje ili prestanak nesаница te kod pojedinih sudionica i upotreba lijekova za spavanje
- smanjenje ili prestanak bolova u kralježnici, bolja pokretljivost kralježnice, poboljšanje posture
- smanjenje ili prestanak bolova u leđima
- smanjenje ili prestanak bolova u ramenu, bolja pokretljivost ramena
- smanjenje ili prestanak osjećaja pritiska u prsima
- smanjenje bolnosti i težine u području žličice (želudac, kardija)
- poboljšanje probave
- smanjenje boli i osjetljivosti trbušne zone
- smanjenje ili prestanak bolova u donjem ud, kukovi, koljena, stopala, smanjenje težine u nogama, bolja pokretljivost, smanjena natečenost
- smanjenje grčeva u tijelu
- smanjenje ili prestanak osjećaja trnaca u rukama i nogama
- općenito bolja pokretljivost cijelog tijela, sa puno manje bolova ili prestankom bolova, mogućnost samopomoći
- poboljšanje funkcije probavnog sustava u smislu manjih simptoma ili prestanka simptoma čak i uz prisutnost određenih liječničkih dijagnoza
- poboljšanje funkcije dišnog sustava u smislu manjih simptoma ili prestanka simptoma čak i uz prisutnost određenih liječničkih dijagnoza
- značajno smanjena konzumacija lijekova, no nedovoljna praćenost istih (upoznatost liječnika sa ovom promjenom)
- bolji vitalitet i mobilitet te bolja mogućnost samoregulacije tijela
- poboljšanje povezanosti cijelog tijela i smanjenje tenzija i blokada u cijelom tijelu
- tijelo se lakše opušta i bolje prihvaća tretmane
- bolja endokranijalna palpacija i bolje podnošenje kranijalnih osteopatskih tretmana, što je direktan kontakt i utjecaj na lakše otpuštanje adaptacija generiranih zbog doživljene emocionalne traume, koja više ne služi tijelu, time i utjecaj na kompletno psihofizičko zdravlje osobe
- poboljšanje cirkulacije

Poboljšanja na emocionalnoj razini:

- bolji odnos prema vlastitom tijelu i bolja percepcija vlastitog tijela
- žene su razvile više svijesti o svom tijelu, te povećale svoje fizičke sposobnosti, agilnost i pokretljivost
- vidljivo poboljšanje emocionalnog stanja i nošenja sa svakodnevnim situacijama

- bolje funkcioniranje u grupi i bolja povezanost između sudionica
- povećanje osjećaja samopouzdanja
- sudionice prepoznaju svoje potrebe
- znaju si same pomoći u određenim svakodnevnim problemima
- međusobna su podrška jedna drugoj
- poboljšanje odnosa sa bližnjima i bolja komunikacija
- kroz razgovore i priče uočeno je puno više uživanja u životu
- bolja organizacija slobodnog vremena

E. Simunić i B. Devčić: Promjene s aspekta individualnog i grupnog rada

➤ **kognitivno funkcioniranje**

- Spremnost, interes i motivacija za psihoedukacijom i učenjem o mehanizmima psihološkog funkcioniranja
- Značajan pomak u pristupu i suočavanju sa svakodnevnim izazovima, implementacija naučenih strategija u svakodnevnicu
- Potreba za podučavanjem i prenošenjem znanja u vlastitu okolinu
- Svjesnost i samostalno prepoznavanje djelovanja vlastitih i tuđih obrambenih mehanizama
- Prepoznavanje otpora ka promjeni i prihvaćanje vlastitog udjela u nastanku trenutne životne problematike
- Razvijanje sposobnosti adekvatnog samodistanciranja od simptoma povezanih s traumatskim iskustvom
- Spremnosti za proradu određenih dijelova traumatskog iskustva

➤ **emocionalno funkcioniranje**

- Svjesnost o vlastitim emocionalnim stanjima i prepoznavanje njihova utjecaja na kognitivne procese
- Promjena u poimanju emocija i emocionalnih stanja kao promjenjivih, specifičnih i vezanih za određeno iskustvo
- Kvalitetnije emocionalno ventiliranje koje prestaje biti samom sebi svrhom, već dio cjeline procesa prorade bolnih iskustava
- Spremnosti na trenutno povišenje neugodnih emocionalnih stanja u svrhu kasnijeg olakšanja tijekom prorade dijelova traumatskog sjećanja
- Razvijanje konstruktivnih strategija u nošenju sa stresom i neugodnim emocionalnim stanjima
- Povećanja praga tolerancije na frustraciju
- Umanjivanje impulsivnog reagiranja

➤ **samopoimanje**

- Razvijanje svjesnost o sebi kao fizičkog, psihičkog i duhovnog bića, a onda i razumijevanja holističkog pristupa u terapijskog procesa
- Interes i želja za adekvatnijom mentalnom i fizičkom skrbi o sebi

- Promjena lokusa kontrole – postupno uočavanje područja vlastitog utjecaja, kao i preuzimanje odgovornosti procesu oporavka
- Svjesnost i umanjivanje autodestruktivnih ponašanja
- Slobodnije izražavanja vlastitog mišljenja i stava prema određenoj problematici

➤ **u odnosu s drugima**

- Prihvatanje tuđeg stava, percepcije i poimanje određene teme bez potrebe za evaluacijom
- Sposobnost učenja iz tuđih iskustava unutar grupnog rada
- Razvoj vještina slušanja
- Strukturiranost u iznošenju vlastitog doživljaja
- Razvoj empatičnosti i poticanja drugih u terapijskom procesu

Pozitivni rezultati vidljivi su kod svake osobe i evaluirani WHOQOL-Bref upitnikom, čiji će rezultati moći biti vidljivi nakon statističke obrade po završetku programa.

Osim izravnog rada s polaznicima programa, tim redovito održava kolegije, tj. zajedničke sastanke (ako sastanak nije moguć, onda putem skypa) na kojima se razmjenjuju informacije o napredovanju polaznika, o izazovima svakog od njih i o drugim relevantnim informacijama. Na kolegijima se također planira prilagođavanje provedbe programa napredovanju grupe. Osim zajedničkih sastanaka cijelog tima svaki član tima individualno se priprema za svaki modul. Dodatno su također održavaju sastanci voditeljica grupnih susreta u svrhu pripreme radionica. Mišljenje je stručnog tima da su upravo ovako intenzivne pripreme i međusobno usklađivanje znatno pridonose uspješnim rezultatima koje program pokazuje.

Mišljenje polaznica koje su prošle jednogodišnji program:

Jadranka

Ja sam jača od moje traume

Već samim nazivom osjećala sam se pozvano na program Zaklade Sunčica, kako kroz sve godine ratnog i poslijeratnog zbivanja nisam nikada mogla ni pomisliti da bi taj naslov mogla primijeniti na svoj život, činio mi se vrlo primamljiv; obzirom da sam jednom doista i pokušala suicid a drugi puta mi je bio u planu, netom prije početka terapije. Kao žrtva silovanja u Domovinskom ratu osjećala sam se bezvrijedno, omalovaženo, apsolutno psihički rastrojeno.

Početak terapija ne mogu reći da sam se s njima lako nosila nisam imala nikakvo povjerenje ni u terapeute niti u žene sa kojima sam prolazila kroz program. Svakim se mjesecom stav vrlo bitno mijenjao, do te mjere da sam jednostavno jedva čekala sljedeću terapiju, što zbog sebe i onog što su nam terapeuti omogućavali kroz svoje terapije a što zbog žena (sa mnom su bile isključivo žene) koje su se u stvarnosti meni doslovno zrcalile u mom liku, naravno da sam time htjela reći ono što na početku nisam nikako prihvaćala, da sam shvatila da su nam iste sudbine, da nisam ništa različitija i da nas nitko ne može razumjet kao mi jedni druge. Osvrnula bih se na terapije koje su se doista dotakle svih dijelova naših života, od one percepcije kako vidimo svijet oko sebe do vjere i povjerenja u ljude oko sebe do onih

psiholoških aspekata u kojima su naša svakodnevnica i životni problemi s kojima se uz ovu traumu nosimo svakodnevno. Fascinirana sam time što u godinu i pol dana niti u jednom trenutku nitko od naše predsjednice Zaklade do svih terapeuta nije ne inzistirao nego niti potaknuo u meni a kako sam svjedočila ni u drugima, temu silovanje ili agresije nad nama koja se dogodila. Sve vezano za to kroz terapije iznosile smo tj ja samo onda kada sam ja isključivo osjećala potrebu ili neka od nas. Isto bi dodala da ogromnim smatram i napredak koji nam je omogućen u zdravstvenom smislu jer smo isto tako bojim se reći same sebe zapostavile te smo i usmjeravani od strane terapeuta svojim liječnicima ili specijalistima. Kao dragovoljka Domovinskog rata želim reći da bi bila jako sretna kada bi u biti svi moji prijatelji i prijateljice a koji su stali na branik Domovine i danas se isto teško nose s raznim traumama iz rata a nemaju ovakvu podršku svojih Udruga ili Zaklada, bili sigurno u puno boljem stanju i psihičkom i fizičkom kao što sam i ja danas, da im je to omogućeno. Nadam se da će se ovaj program i ovakav vid rada sa ljudima koji su ili žrtve ili na bilo koji način sudionici rata pa već samim tim i u potrebi za istim prepoznati i omogućiti. Osobno se zahvaljujem svima koji su nama omogućili da budemo jači od svoje traume. Ja se zahvaljujem gospođi Mariji Slišković, cijelom Upravnom odboru Zaklade Sunčica, svima koji su nam omogućili ovaj Zakon, svim terapeutima, svim dobrim ljudima koji nas prate i podržavaju, naravno svim članovima Zaklade Sunčica koji danas svjedoče istinu ma kako bolna bila i na kraju mojoj kćeri koja mi je bila najveća podrška.

Marija

Ova terapija je nešto najbolje u mom životu i liječenju. Predani rad i vrhunski pristup terapeuta je za svaku pohvalu.

Ozbiljno i marljivo rade na traumi svake žrtve, pojedinačno i ekipno, na ozdravljenju tijela i duha. Pomažu mi da realno sagledam život, suočim se s problemima, razvijem u sebi osjećaj i potrebu da se obranim, da spoznam kako prošlost pripada prošlosti, te hrabro, uz vraćeno samopouzdanje idem dalje kroz život i skupim snagu za budućnost. Energiju koju dobijem na terapiji nesebično prenosim i na ljude kojima sam okružena. To radim s veseljem. Razvila sa osjećaj za zajedništvo kao i prihvaćanje različitog. Ukratko, od ove terapije moj život zaista poprima nove dimenzije.

Želim svim srcem da ova terapija, koja je u punom smislu riječi opravdala svoj naziv, postane primjer šire, pa i cijelom svijetu, kako jedna Zaklada unatoč svim sumnjama i nerazumijevanju od pojedinih sunarodnjaka, s izvrsnim terapeutima, ustrajno i predano radi sa žrtvama-pa i sa mnom.

Neophodno mi je potreban nastavak terapije jer je od velikog značaja za moj daljnji oporavak. Rezultat toga je nemjerljiv u usporedbi s dosadašnjim liječenjem tabletama, a nadasve vrlo učinkovit. Ponosna sam što sam dio baš ovakve terapije u kojoj se vidim i ubuduće. Osjećam se znatno bolje na moje opće zadovoljstvo i s nestrpljenjem očekujem sljedeće termine.

Katica

Moje očekivanja, mišljenje o provedbi, rezultati i potrebi produženja programa

Moja očekivanja su bila pozitivna, jer očekujem provedbu programa nastaviti dalje. Mislim da mi još jedan dio nedostaje kao na primjer da naučim poštovati sebe i da sebe stavim na prvo mjesto.

Provedba programa je više nego dobra jer naši terapeuti na nas prenose ljubav i toplinu, daju sebe u potpunosti.

U svoje osobno ime pišem da sam ja sasvim druga osoba poslije terapije ne da sam samo ja to primijetila nego i moja djeca, jedan dio terapije sam prenijela na njih. Kći me zna ponekad upitati: mama što oni tamo rade kada su te toliko pozitivno promijenili. Ja sada imam osmijeh na licu koji nisam imala, družim se sa curama dok sam se prije zatvarala i bila sama.

Smatram da se program treba produžiti jer jako pozitivno djeluje na nas sve, dosta često se sjetim riječi naših terapeuta kada upadnem u krizu i napravim doslovce kako su me naučili, zato smatram da se treba produžiti za naš lakši život da se možemo nositi s našom boli.

Zahvaljujem se Hrvoju na njegovoj strpljivosti, Branki na nježnom govoru, Emini na nesebičnim savjetima, Zvonki na ublažavanju boli, a najviše gospođi Mariji Slišковиć što nam je sve to omogućila.

Volim Vas sve kao žena, majka i prijateljica.

Katica

Ja osobno bih jednom riječi da kažem da sam zahvalna i jako sretna što su mi omogućili da budem prisutna na terapijama. Jer sve terapije koje su nam Hrvoje, Zvonka, Emina i Branka i gđa. Marija Slišковиć kojoj sam mnogo, mnogo zahvalna što me pozvala da prisustvujem terapijama.

Jer ja osobno sama sebi ne bih to omogućila. Meni osobno se puno pomoglo jer to su moji ukućani, rodbina i prijatelji na meni prepoznali. Sama sam vidjela na sebi da sam psihički i fizički puno opuštenija, da se puno bolje osjećam. Primijetila sam da sam puno toga prenijela na svoju obitelj. Sretna sam što su nam omogućili i produžili da imamo i da idem još na terapije. Ne mogu da vam svu pomoć koju sam dobila od naših terapeuta dobili.

Zahvaljujem našim terapeutima a javiše sam zahvalna Mariji Slišковиć mnogo, mnogo joj zahvaljujem.

Jednom riječi hvala.

Ana

Radujem se što 25.09. ponovno krećem u Sunčicu na terapiju. To je jedino mjesto u zadnjih 20 god. da me netko doživi kao osobu i to mi puno znači.

Smatram da je svima nama to jako puno pomoglo da ojačamo psihički i fizički. Uz nesebično zalaganje i trud naših terapeuta, Hrvoja, Zvonke, Branke, Emine, tu sam stekla sigurnost u sebe obitelj, prijatelje, koje nisam imala jako dugo vremena. Svoje prijateljice iz grupe doživljam kao obitelj. Nekad imamo bolje nekad lošije dane ali nema onog što nećemo uraditi jedna za drugu, pomoći baš u svemu. Ja volim svoje prijateljice, ne mogu dočekati taj dan da ih vidim. Hvala Slišковиć Mariji i Zakladi Sunčica što postoje.

Nakon završenog programa i dalje dajemo potporu i održavamo postignute rezultate

PROGRAM PRAĆENJA - "FOLLOW-UP" - „Ja sam mnogo više od moje traume“

Zaklada Sunčica organizirala je i održala dva "follow-up" programa za osobe koje su prošle cjelogodišnji program „Ja sam mnogo više od moje traume“. Praćenje odnosno "follow-up" ima za svrhu pratiti programom osnaženo i ojačano zdravlje, razvijanje boljeg odnosa prema sebi i svom tijelu, na razvoj samopoštovanja, samosvijesti, na bolju komunikaciju s okolinom te kvalitetnije sudjelovanje u životu zajednice. Za sve mnogo znači ponovni susret, okupljanje u kontekstu tretmana i učenja, mogućnost za podsjećanje i osnaživanje na već naučeno. Kroz „follow-up“ je u 2017.g. je prošlo 8 osoba s područja Vukovara, Petrinje i Karlovca.

„ Follow-up" - izvješće tima

"Follow-up" 5: 09.-11.10.2017.

"Follow-up" 6: 18.-20.12.2017.

Stručni tim (u nastavku Tim) čine:

- Osteopatkinja
- Feldenkrais pedagog
- Sistemski coach
- Psihologinja

Struktura "follow-up" modula

"Follow-up" moduli su imali istu strukturu kao i svi moduli jednogodišnjeg Programa što je omogućilo praćenje promjena pod istim uvjetima.

Svaki modul uključuje 4 sistemsko-integrativne suportivne metode: Osteopatiju, Feldenkrais, NLP i Sistemske konstelacije, uz nastavne psihoterapijske sesije.

Svaki od dva "follow-up" modula trajala su po tri dana i sadržavala su:

Individualni ili grupni tretman Feldenkrais metode (*Functional Integration®/Awareness Through Movement®*).

Grupne cjelodnevnne sesije s dva trenera. Korištene su metode NLP-a kao i sistemskog coachinga i sistemskih konstelacija koje podržavaju pozitivan odnos prema raznim emocionalnim izazovima, te omogućuju strukturne promjene u pogledu ometajućih ili ograničavajućih obrazaca ponašanja i komunikacije, uključujući i trans-generacijsko prenošenje.

Individualni osteopatski tretman

Individualna psihološka podrška organizirana je u Zagrebu dan prije ili poslije tretmana. Na taj je način svaka od žena dobila mogućnost samostalne refleksije i asimiliranja doživljenog, što se u konačnici pokazalo vrlo učinkovitim.

Raspored rada unutar modula bio je identičan kao i u provedbi Programa.

Rezultati

Svim sudioniocima je mnogo značio ponovni susret, okupljanje u kontekstu tretmana i učenja, mogućnost za prisjetiti i podsjetiti se na već naučeno, ponovno imati osobno iskustvo reflektiranog odmaka od svakodnevnice.

Sudionici su pristupili "follow-up"-u s održanim poboljšanjem tjelesnog stanja koje je svaki od njih postigao nakon završetka programa. Primjećena je aktivna primjena stečenih znanja u svakodnevnom životu. Dogodio se nastavak poboljšanja na fizičkoj i emocionalnoj razini, koji je imao utjecaj i na njihovo funkcioniranje u široj zajednici.

Uočena je bolja osviještenost vlastitog tijela i doživljaja sebe samih, znatno je povećana fizička sposobnost, pokretljivost i fleksibilnost tijela. Sve više pozornosti pridaju svom tijelu tako da su razvili pozitivniji pristup prema primjeni somatskog učenja kao važnom segmentu ulaganja u zdravlje, poklanjanju pažnje njezi i izgledu, te zainteresiranosti za to kako se osjećaju.

Sudionici su sve više sposobni prepoznati svoje osobne potrebe i granice i djelovati u skladu njima. Imaju bolju stabilnost i unutarnju ravnotežu, kao i povećani osjećaj samopoštovanja, te uspostavljaju kvalitetnije odnose s drugim ljudima.

Uočeno je da imaju više osobnih interesa, više se smiju, te kvalitetnije i s više samopouzdanja i samorefleksije komuniciraju svoja stanja i potrebe. Stupanj tolerancije, u smislu uvažavanje drugih i njihovih različitosti, znatno je povećan.

Postignuta promjena u načinu razmišljanja, i dalje je zadržana. Iz stanja tzv. objekta, postupno su postali subjekti u svojim životima. Promišljaju o vlastitim mogućnostima, opsezima djelovanja i podršci koji mogu dobiti, što ukazuje na i dalje zadržan trend u smjeru unutarnjeg lokusa kontrole.

Rad se bazirao na osvještavanju, integraciji, individualnoj edukaciji, kako bi svaki sudionik mogao između dva "follow up"-a biti sam sebi terapeut u okviru vlastitih mogućnosti.

Projekt snimanja filma „Veće od traume“

Sadržaj filma bi pokazao uspješnost i način rada u osnaživanju žrtava, a mogao bi se primjenjivati i za druge skupine ljudi sa proživljenim traumama. Inicijativu za rad na ovom projektu pokazale su dvije mlade filmske djelatnice procjenjujući da bi putem filma prenijeli hrvatsko iskustvo potpore žrtvama seksualnog zlostavljanja koje bi koristilo međunarodnim institucijama u primjeni sprječavanja seksualnog zlostavljanja kao strategije ratovanja. Realizacija filma ovisi o institucionalnoj potpori.

Na modulima 7-9 bio je prisutan i filmski tim. Sudionice su potpisale suglasnost za snimanje filma.

Program potpore, istraživanja i prikupljanja svjedočanstava

Zaklada motivira žrtave seksualnog nasilja u Domovinskom ratu na davanje svjedočanstava o počinjenom zločinu nad njima u DORH. Komunikacija s korisnicama se odvija svakodnevno, 24 sata na dan sve žrtve imaju mogućnost javljanja na dvije telefonske linije, upraviteljici zaklade i voditelj ureda na kojima se obavljaju prvi razgovori, pružanje informacija i usmjeravanje.

Svakoj od žrtava pojasni se da postoji mogućnost organiziranog programa psihološkog osnaživanja. Po potrebi kontaktira se s liječnicima, traži smještaj u bolnice ili slične institucije.

U kriznim danima imaju potrebu za dnevnim, njima potrebnim razgovorima na temu različitih problema.

Mogućnost otvorene komunikacije i spremnosti da se uvijek razgovara osnažila ih je jer je stvoren dobar osjećaj stalne brige za njihovo stanje.

Zaklada provodi terenski rad snimanja svjedočanstava žrtava ratnog zločina silovanja u Domovinskom ratu:

Snimljena svjedočanstva se dokumentaristički pohranjuju kao trajni dokument.

Svjedočanstava koja će se kasnije pohraniti u Hrvatski memorijalno dokumentacijski centar Domovinskog rata i predstavljaju vrijedan zapis vremena o agresiju na Republiku Hrvatsku.

Zahvaljujući provedbi programa psihološkog osnaživanja „Ja sam mnogo više od moje traume“, osobe koje su ga prošle, svjedoče u kameru i ne traže tajnost.

Za dokumentiranje svjedočanstava Zaklada je kupila kameru i foto aparat.

PRAVNO SAVJETOVANJE

U okviru potpore žrtvama pravno savjetovanje u Zakladi ima značajnu ulogu te je osigurana pravna pomoć za svaki oblik pravne pouke. Spoznajom da imaju mogućnost pravnog savjetovanja u Zakladi izbjegli su se troškovi konzultacija s odvjetničkim uredima a i eventualne zloupotrebe nuđenja pravne pomoći kroz postotke na dobivena sredstva što se događa kod osoba koje idu samoinicijativno.

Po izglasavanju Zakona za žrtve seksualnog zlostavljanja u Domovinskom ratu daju se upute o popunjavanju prijave za uspostavu statusa. Za svaki status potrebno je obaviti pravne konzultacije i dati upute.

Zabrinjavajuća je činjenica da je odbijen traženi status žrtve za više od 70 slučajeva. Djelomično je uskraćeno jednakopravno korištenje novčanog obeštećenja za nama nepoznat broj žrtava. Ovaj rigorozan pristup Povjerenstva Ministarstva branitelja obeshrabrio je žrtve

na javljanje jer nije iskazano povjerenje prema žrtvi i njenom iskazu. Izostaje podrška da se iskaže dimenzija počinjenja ovog ratnog zločina u vrijeme agresije na RH.

Pravno pokušavamo utjecati da se unesu promjene i nadopune postojećeg Zakona kako bi postigli jednaka prava svih žrtava.

SURADNJA S DRŽAVNIM ODVJETNIŠTVOM REPUBLIKE HRVATSKE

Postigli smo najvažniji cilj a to je da se s pažnjom pristupa žrtvi kada odluči dati svjedočenje. Na sastanku s Državnim odvjetnikom dogovoreno je da surađujemo direktno sa zamjenicom Državnog odvjetnika koja dogovara vrijeme davanja iskaza žrtve čije podatke dostavimo. Na taj način žrtve osjećaju potrebnu pažnju i manje stresan način davanja svjedočenja. Nakon dogovora da ćemo proslijediti podatke, da će biti s pažnjom primljene žrtve se lakše nose sa zahtjevnim trenutcima ponovnog vraćanja u događaj, svjesne da zajednički nastojimo olakšati cijeli proces.

Dogovor oko slušanja svjedočanstava, dogovor oko organizacije davanja izjava Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske olakšava žrtvama pristup ovoj instituciji.

Zabrinjavajuća je činjenica da unatoč prikupljenim svjedočenjima nema pokretanja kaznenih prijava protiv počinitelja.

SASTANAK SA DRŽAVNOM TAJNICOM MINISTARSTVA HRVATSKIH BRANITELJA

U nekoliko navrata zamolili smo ministra hrvatskih branitelja za razgovor i prijem žrtava. Na razgovor o temi skrbi za žrtve i provedbu programa psihološkog osnaživanja došla je zamjenica ministra gđa. Nevenka Benić. Sastanku je prisustvovala upraviteljica Zaklade, vođa tima terapeuta dr.sc.Branka Devčić i psiholog Emina Simunić, članica programa „Ja sam mnogo više od moje traume“ i same žrtve.

Prezentiran je način rada i provedbe programa a same žrtve su iskazale rezultate i promjene u periodu prije i poslije sudjelovanja u programu.

Nemamo povratne informacije o daljnjoj zajedničkoj suradnji na temu skrbi za žrtve.

SASTANAK S PROČELNICOM I TIMOM UREDA ZA BRANITELJE GRADA ZAGREBA

Pročelnica Gradskog ureda za branitelje u osvrtu na rad Zaklade istaknula je slijedeće:

Obostrana dobra suradnja ukazala se i u susretu u prostorijama Zaklade. Pročelnica i članovi tima slušali su žrtve o provedbi programa i rezultatima potpore koju im pruža Zaklada. Nakon sastanka Pročelnica i članovi tima dostavljaju nam pisani izvještaj sastanka sa žrtvama iz kojeg navodimo:

„Dosadašnji rad ocijenjujemo vrlo kvalitetnim te odajemo priznanje trudu i zalaganju te rezultatima u ostvarivanju kvalitetnije skrbi i sveobuhvatne pomoći za žrtve ratnog zločina silovanja u Domovinskom ratu. Predstavnici Gradskog ureda za branitelje su se odazvali pozivu Zaklade „Sunčica“, na predstavljanje programa „Ja sam mnogo više od moje traume“, gdje su se upoznali direktno s korisnicima i provoditeljima ovog inovativnog Programa te vodstvom Zaklade. Tom prigodom predstavljen je ukupan rad Zaklade u ostvarivanju statusa i skrbi za žrtve ratnog zločina silovanja, ostvareni rezultati, kao i plan budućih aktivnosti, što su predstavnici Gradskog ureda za branitelje ocijenili vrlo uspješnim te pozvali na nastavak uspješne suradnje. Vrlo upečatljiv dojam su ostavile korisnice programa Zaklade, koje su svojom hrabrošću, otvorenim svjedočanstvima ratnih i životnih trauma te očitom transformacijom kroz Program pomoći potvrdile važnost rada Zaklade i potrebu za proširenjem djelovanja i omogućivanja žrtvama da se bez straha i s povjerenjem jave na mjesto gdje će moći ostvariti topao ljudski kontakt, pomoć i razumijevanje.“

(Pročelnica Vesna Helfrih)

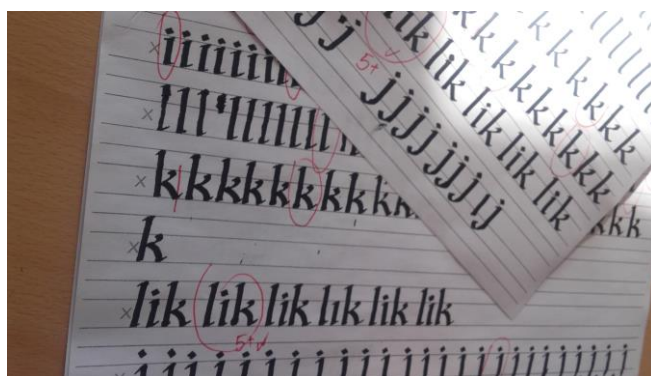
Kreativne radionice Zaklade

U Vukovaru se na tjednoj bazi održavaju radionice na kojima žrtve izrađuju suvenire uz druženje. Radionice su vrlo bitan element razvijanja zajedništva a ujedno i kreativnosti koja ima ulogu i poboljšanja psihičkog zdravlja. Izrađeni suveniri izlažu se na sajmovima i štandovima tijekom raznih prigoda te služe kao pokloni raznim gostima.

Radionica krasopisa održana u Vukovaru pod vodstvom s. Elizabete

S posebnom radošću prihvaćena je radionica kaliografije ili krasopisa. Ova je edukacija rijetka i činjenica da su prve u Vukovaru koje savladavaju ovu vještinu učinila ih je posebno ponosnima. Interes za ovu radionicu stvorio se i kod osoba koje nisu žrtve zločina pa su članice grupe rado podijelile svoja znanja drugima. Zaklada je organizirala i kupila sve potrebno za radionicu.

s. Elizabeta, provincijalka sestara Milosrdnica s posebnim zadovoljstvom došla je iz Zagreba u Vukovar kako bi podučila žrtve ovoj vještini. Radionica će se nastaviti i u 2018. godine u koje će se uključiti učenje glagoljice.

UKLJUČIVANJE U ZAJEDNICU

Posredovanjem i aktivnim radom Zaklade i samih žrtava ostvaren je dobar oblik suradnje u zajednici, vrtićima, školi.

Organizirane su radionice za djecu s posebnim potrebama i djecu osnovnih škola i vrtića u Vukovaru gdje su prezentirane tehnike izrade prigodnih ukrasa.

Uskrсни ukrasi izrađeni vrijednim i darovitim rukama žrtava o kojim Zaklada skrbi

IZVJEŠTAJ O RADIONICI - Vukovar udruga „Golubica Uzosio“

U povodu Dana otvorenih vrata udruga u udruzi za osobe sa posebnim **potrebama** „Golubica Uzosio“ održale smo kreativnu radionicu.

Za osobe s posebnim potrebama pripremile smo edukaciju izrade korpi od starog novinskog papira. Prisutnima smo pokazale koju vrstu papira i ljepila trebaju, te koje se boje koriste. Objasnile smo kako se papir reže, mota i pleće u oblik korpe, te lijepi i boja. Sve smo demonstrirale uz objašnjavanje svakoj osobi posebno. Svi su iskazali posebnu radost za svaki uspjeti preplitaj i u konačnici za urađeno.

Radionicu je vodilo 5 članica.

Kroz konzultacije sa voditeljicama udruge „Golubica Uzosio“, Ivanom Azenić Dubravčić i Dejanom Kojić dogovorili smo da mogućnost daljnje suradnje i nekih novih radionica. Naše sudjelovanje djelovalo je pozitivno i korisno za njihove štićenike.

Radionica je medijski popraćena preko : radio Vukovara, HTV, Vinkovačke TV

Rad u radionici je foto dokumentiran.

Izvještaj pripremila Snježana.

PROMOCIJA ZAKLADE

Predstavljanje Zaklade Sunčica u hotelu Lav u Vukovaru

Rad i program Zaklade predstavila je upraviteljica Marija Slišković. U ime osnivača Zaklade Grada Zagreba govorila je gđa. Kata Tipura, Ured za branitelje.

Svrha predstavljanja rada Zaklade je prije svega da na području najvećeg ratnog stradanja proširimo saznanja da postoji mjesto koje skrbi za žrtve seksualnog zlostavljanja. Posebno je važno da se žrtve koje se već dugi niz godina same nose sa proživljenom traumom ohrabre i odluče učiniti nešto za sebe. U svim kontaktima sa žrtvama posebno je naglašen problem prijenosa traume na generacije a time i otežani odnosi komunikacije u obitelji.

Na predstavljanju Zaklade bili su prisutni predsjednik i članovi Upravnog odbora Zaklade.

Prije predstavljanja Zaklade zajednički smo pohodili Memorijalno groblje.

Promocija filma - „SUNČICA“ – svjedočenje žrtava seksualnog zlostavljanja u Domovinskom ratu

Zaklada je održala nekoliko predstavljanja filma „Sunčica“ u sredinama u kojim žive žrtve zločina koje se nisu ohrabrine progovoriti. U tim sredinama postoji problem negativnih komentara prema žrtvama koje su progovorile. Svojim dolaskom želimo ih ohrabriti i podržati i posebno osnažiti one koji se još uvijek same nose s proživljenom traumom. Taj poticaj dolazi od žrtava koje su prošle program psihološkog osnaživanja „Ja sam mnogo više od moje traume“

Jedna od projekcija je u Lovasu, gdje je načelnicom i župnikom dogovorena suradnja u pravcu potpore žrtvama.

LOVAS

IZVJEŠTAJ O ORGANIZACIJI PROJEKCIJE FILMA „SUNČICA“

Na sastanku s načelnicom općine Lovas gđom. Tanjom Cirba dogovorile smo prikazivanje filma „Sunčica“ za termin 05.05. 2017.g. u 19h u prostoru Doma kulture Općine Lovas. Također sam stupila u kontakt sa vlč. Željkom Grgićem, župnikom i uz poziv na dolazak projekcije filma dogovorila sam susret sa žrtvama i razgovor na koji način može pomoći da se žrtve osnaže i progovore o stradanju koje su proživile.

Pozivnice i plakate za film prosljedila sam gđi. Cirba u Lovas, da ih polijepi po selu i uruče pozivnice. Osobno sam pozvala svaku nama poznatu žrtvu s područja Lovasa, Vukovara i okolice.

U okviru organizacije projekcije bio je predviđen razgovor o filmu i mogućnostima potpore žrtvama na kojem su sudjelovale načelnica gđa. Tanja Cirba, Marija Slišković, upraviteljica Zaklade Sunčica i Snježana. Na predviđenom razgovoru nakon filma govorila sam o tome kako sam se osjećala prije i nakon javnog istupa i nakon liječenja na terapijama „ Ja sam mnogo više od moje traume“.

Dogovorili smo potporu ohrabrivanju žrtve da se prijave i zatraže psihološko osnaživanje kako bi se lakše nosile s proživljenom traumom. Dobili smo pozitivan odgovor od načelnice gđe Tanje Cirba, župnika vlč. Željka Grgića , mještani su pozvani da imaju razumijevanje za ovaj oblik stradanja. Nakon prikazivanja filma u Lovasu, prijavile su nam se dvije žrtve silovanja. Izvještaj pripremila Snježana .

ILOK

IZVJEŠĆE PREDSTAVLJANJU FILMA „SUNČICA“ U GRADU ILOKU 03. 11. 2017.

Dana 03. studenog 2017. u organizaciji Grada Iloka i Zaklade Sunčica, organizirana je promocija filma „Sunčica“. Promociji su prisustvovali zamjenik gradonačelnice gospodin Josip Kovač i mještani. Promocija je održana da bi se što više žrtava sa tog područja ohrabilo i prijavilo seksualno zlostavljanje u Domovinskom ratu. U vrijeme okupacije u Iloku je ostalo živjeti oko 1000 mještana ne srpse nacionalnosti. Prošli su različite zločine i zlostavljanja, uključujući i seksualna. Snažna je šutnja o proživljenom zbog izostanka interesa institucija da prikupe svjedočanstva o vremenu pod okupacijom. Pripremila Snježana.

POKUPSKO - projekcija filma „SUNČICA“

Udruga Žena Pokupskog iskazala je podršku žrtvama seksualnog zlostavljanja u Domovinskom ratu organizirajući projekciju dokumentarnog filma „Sunčica“ za svoje sumještane.

Sajmovi u Vukovaru

Jedan od sajmova na kojem su sudjelovale žrtve o kojim Zaklada skrbi sa svojim radovima

Sudjelovanje na sajmovima ima svrhu promocije rada Zaklade, iskazivanje zajedničkog djelovanja okupljenih žrtava te posebno njihova spremnost da izađu u javnost kao grupacija nekada „obilježanih“ i obavijenih šutnjom. Osnaživanje žrtava dovelo je do njihove spremnosti da se u javnosti pojavljuju kao grupacija koja šalje poruku potrebe savladavanja srama u odnosu na počinjeni zločin nad njima, pozovu na javni govor i potrebu društvene skrbi za stradalnike ovog zločina.

Dan sjećanja u Vukovaru

Zaklada svaku obljetnicu Dana sjećanja na žrtve Vukovara pohodi zajedno sa žrtvama o kojima skrbi zbog samog čina odavanja počasti ali i zbog velikog značenja njima samima jer se uvidjelo da zajedništvo uvelike olakšava za njih traumatična sjećanja na te ratne dane.

Znanstveni rad na temu potpore žrtvama i djelovanju Zaklade „Sunčica“

Na inicijativu gđe. Sanje Kopunović Legetin i iskazani interes za problem ratnog zločina silovanja u Domovinskom ratu, Zaklada je izašla u susret na način da je osigurala kontakt sa žrtvama te omogućila uvid u rad i programe same Zaklade iz čega je proizašao navedeni znanstveni rad iz kojeg prenosimo točke koje se odnose na rad Zaklade.

Podatci o znanstvenom radu:

Autor: **Sanja Kopunović Legetin, mag. theol.**

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku - Katolički bogoslovni fakultet u Đakovu

Poslijediplomski specijalistički studij Pastoralne teologije

Smjer: Pastoral kriznih situacija

Ratni zločin silovanja tijekom Domovinskog rata na području Đakovačko-osječke nadbiskupije te pokušaj pružanja psihosocijalne i duhovne pomoći žrtvama

3. ŽRTVE DOMOVINSKOG RATA O RATNOM ZLOČINU SILOVANJA

O nasilju općenito, ratnom silovanju s mogućim uzrocima, ali još više o posljedicama vidljivima na žrtvi i njezinoj obitelji, o nerazumijevanju i življenju s tragedijom silovanja, o borbi s vlastima i zakonima uopće, progovorile su nam u individualnim, ali i skupnim razgovorima te u anketama, članice Zaklade *Sunčica*. Najprije ćemo predstaviti spomenutu Zakladu, iznijeti anketu koja je provedena te rezultate iste. U završnom dijelu ove cjeline, progovorit ćemo o tekućoj problematici koja još i danas, nakon dugo godina, traje.

4.1. Zaklada *Sunčica*

Zaklada *Sunčica*¹ osnovana je kao prva institucionalna podrška žrtvama u traženju zakonodavne zaštite, na prijedlog Grada Zagreba i Ureda za branitelje. Na poticaj udruge *Žena u Domovinskom ratu* progovorile su žrtve rata, a njihovi iskazi objavljeni su u knjizi *Sunčica* prema kojem je snimljen i istoimeni dokumentarni film.² Zaklada je dobila ime po tada osmomjesečnoj djevojčici Sunčici koja je zatočena s majkom u Vukovaru. Majka je bila zatvorena u stanu i određena za silovanja. Kada bi Sunčica plačem *ometala* majčino silovanje od strane srpskih vojnika, bacali bi vojničke jakne na nju kako bi ju utišali. Iako je kao novorođenče bila zatočena i žrtva okupatorske politike, Sunčica je preživjela sva zlostavljanja te po tom malom heroju zaklada nosi svoje ime.

Zaklada nudi pravnu i psihološku pomoć.³ U pravnom smislu bori se i nudi pomoć oko ostvarenja zakonskih prava i zadovoljštine za pretrpljeni zločin. Kroz različite programe i aktivnosti nudi im se psihološka pomoć. U tom okviru većina članica je sudjelovala u programu koji u Modulu 1 „*Ja vjerujem*“, nastoji steći povjerenje kod žrtve s kojom se provode intervjui i svjedočanstva dok se u Modulu 2 nazvanim „*Ja sam mnogo više od moje traume*“ pokušava kod žrtve silovanja jačati samopoštovanje i samopouzdanje te pružiti sustavno-integrativan program. Naglasak je na osnaživanju

zdravlja i boljeg odnosa prema sebi i svojem tijelu te na kvalitetnom sudjelovanju u životu zajednice i komunikaciji uopće.

Program je pokazao iznimno dobre rezultate u poboljšanju kvalitete života sudionika. Imajući na umu da je kreativnost važna za mentalno zdravlje, Zaklada *Sunčica* organizira redovite radionice u kojima članice uče izrađivati razne predmete i ukrase od različitih materijala koristeći različite tehnike.

Sudjeluju na mnogim manifestacijama, organiziraju tribine na kojima neke od njih progovaraju o vlastitoj traumi pozivajući one koji još uvijek šute da olakšaju sebi najprije priznajući te verbalizirajući činjenicu silovanja.

Osobno sam imala susrete s članicama Zaklade *Sunčica* u Vukovaru. Već pri prvom telefonskom razgovoru bile su spremne progovoriti o svojoj traumi s ciljem definiranja silovanja kao ratnog zločina te prikazivanja načina i faza prihvatanja i suočavanja s tom činjenicom kroz različite dimenzije. Slijedi prikaz sastavljene i provedene ankete u spomenutoj Udruzi te obrada podataka koje je izradila Monika Ećimović, mag.educ.psih. ,,

Sudjelovanje na Konferenciji o filantropiji i zakladništvu

Upraviteljica Zaklade gđa. Marija Slišković sudjelovala je na navedenoj Konferenciji u organizaciji *IMPACT – Europskog centra za međusektorsku suradnju*, 2. listopada 2017. godin, u Zadru.

Navodimo sudionike i teme koje su provedene na Konferenciji:

- Uloga i izazovi za organiziranu filantropiju u globaliziranom svijetu – Raymond Georis, jedan od osnivača i prvi predsjednik European Foundation Centre, Bruxelles
- Postignuća filantropije u lokalnim zajednicama – Avila Kulmurray, Community Foundation for Northern Ireland
- Važnost filantropije i zakladništva u Hrvatskoj – Cvjetana Plavša-Matić, Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva
- Postignuća u Hrvatskoj:
- Predstavljanje rezultata istraživanja o filantropiji u Hrvatskoj – Jelena Gordana Zloić, Slagalica – Zaklada za razvoj lokalne zajednice
- Filantropija u školama – Roko Nakić, Regionalna zaklada za lokalni razvoj "Zamah"
- Filantropija i turizam – Helga Može Glavan, Zaklada za poticanje partnerstva i razvoj civilnoga društva (A) Koji su preduvjeti za razvoj filantropije i zakladništva u Hrvatskoj?
(B) Krenimo iz (od) zajednice!

Međunarodni kontakti

Zaklada je organizirala susret sa veleposlanicom Republike Irske nj.e. Olive Hempenstall u Vukovaru

Prije odlaska Predsjednice RH gđe. Kolinde Grabar Kitarović u Irsku, njihova veleposlanica nj.e. Olive Hempenstall zatražila je razgovor s upraviteljicom Zaklade i susret sa žrtvama u Vukovaru, kako bi svojoj Vladi prenijela saznanja o počinjenom ratnom zločinu seksualnog zlostavljanja u Domovinskom ratu i oblicima potpore koju dobivaju žrtve.

Nakon susreta sa žrtvama u Vukovaru, NJ.E. Olive Hempenstall pozvala nas je da uveličamo primanje povodom obilježavanja dana Republike Irske na koji smo se rado odazvali.

Projekt zajednička druženja

„DOŠAŠĆE U ZAGREBU“

16.-17. prosinca 2017. godine u organizaciji Zaklade

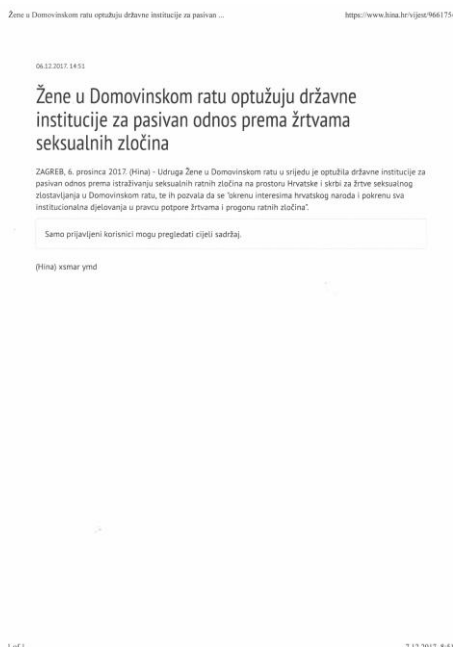
Zaklada „Sunčica“ organizirala je dolazak 37 žrtava i članova njihovih obitelji na Došašće u Zagreb. Organizacija je obuhvaćala troškove smještaja u hotelu Ilica, prijevoz, te domjenak i večeru na kojoj se žrtvama pridružio i Gradonačelnik Grada Zagreba gosp Milan Bandić, Ured za branitelje, te članovi Upravnog odbora Zaklade. Drugi dan je organiziran doručak u prostorijama Zaklade te zajedničko sudjelovanje na misi u crkvi Sv. Vinka nakon čega je slijedio povratak.

U Zagreb su došle osobe iz Vukovara, Petrinje, Nova Gradiška.

Mediji

Uz konferencije za medije koje je Zaklada organizirala da upozori na probleme provedivosti Zakona za žrtve ratnog zločina silovanja u Domovinskom ratu kao i na selekciju žrtava prema nacionalnosti od nekih udruga civilnog društva a ujedno i napade na rad Zaklade sa ciljem da bi se obezvrijedio trud i nepobitni rezultati koje smo postigli. Uz sve te istupe Zaklada je sudjelovala u raznim medijima poput: **Hrvatskog radija (Prva crta), Radio Martin, Katolički radio, HRT i razni tiskovni mediji**, da bi široj javnosti približili ono što je primarna zadaća Zaklade a to je pomoć žrtvama.

DRUŠTVENI ODNOS PREMA ŽRTVAMA

Kroz svakodnevni rad sa stradalnicima došli smo do spoznaje kako je odnos prema žrtvama seksualnog zločina društveno neprimjeren, bez empatije i suosjećanja za proživljeno.

Po dojavi žrtve koju je privela policija na obavijesni razgovor Zaklada je organizirala posjet žrtvi nakon puštanja iz Policijske postaje (Okučani, Gređani). Saznali smo da je nakon prijave prote da će ometati Bogoslužje, žrtva privedena na ispitivanje u Policijsku postaju. Iskazali smo da žrtva nije sama i nezaštićena te smo službeno zatražili očitovanje mjerodavnih institucija, nismo dobili konkretan odgovor o samom razlogu uhićenja.

Jedna žrtva obavijestila nas je da su je posjetili kriminalistički inspektori te ispitali u vezi njenog pisanja na Facebook u kojem je izrekla da joj je dosta lažnih domoljuba.

Stambeno zbrinjavanje

Zaklada aktivno prati sve potrebe korisnika te daje stručnu pomoć i savjetovanje u prevladavanju životnih problema, koje su u velikoj mjeri nastale kao posljedica neadekvatnog nošenja s ratnom traumom.

Između ostalog riješavamo stambena pitanja kako slijedi:

- za žrtvu u Petrinji koja je napustila dodijeljenu kuću u Vukovaru prije 6 g. zbog prijetnji počinitelja zločina u vrijeme Domovinskog rata a policija joj nije dala zaštitu, nakon višegodišnjeg napora preko Središnjeg ureda koncem 2017.g uspjeli smo je stambeno zbrinuta u devastirnu kuću. Središnji ured nije prihvatio potrebu uređenja kuće kao kvalitetno zbrinjavanje žrtve ratnog zločina. Zaklada će sada usmjeriti traženje pomoći prema donatorima da se kuća osposobi za useljenje.

Gradski ured za branitelje je, na inicijativu Zaklade Sunčica, uputio zamolbu nadležnom Gradskom uredu za imovinsko-pravne poslove i imovinu Grada vezanu uz rješavanje stambenog pitanja dodjelom u najam stana u vlasništvu Grada Zagreba za dvije žrtve seksualnog zlostavljanja u Domovinskom ratu.

U 2018. godini, nakon dugog procesa traženja, izgledno je da bi konačno riješili stambeno zbrinjavanje tri žrtve.

Zaključak

Zaklada svojim radom uspjeva uz ograničena sredstva realizirati zadane ciljeve osnivanja. Rezultati rada i projekata Zaklade su nakon provedbe vidljivi na samim korisnicima i na društvenoj zajednici. Otvorena je društvena rasprava kao početak podizanja svijesti javnosti o postojanju ratnog zločina silovanja. Zaklada je aktivan sugovornik i predstavnik kako na državnom tako i na međunarodnom planu.

U Zagrebu, siječanj 2018. Godine

UPRAVITELJICA ZAKLADE
Marija Slišković